

**Către: Veaceslav UNTILĂ,
Director General, Agenția Națională
pentru Reglementare în Energetică**

**Copie: Victor PARLICOV
Ministrul Energiei**

Nr. 17 din 21.02.2024

Ref.: propuneri aferent Proiectului Hotărârii Consiliului de Administrație privind tarifele fixe și prețurile plafon pentru producerea energiei electrice din surse regenerabile de energie

Stimate Domnule UNTILĂ,

Vă salutăm din numele Camerei Americane de Comerț din Moldova (în continuare „AmCham Moldova”).

Pe data de 8 februarie 2024, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (*în continuare ANRE*) a supus consultărilor publice proiectul Hotărârii Consiliului de Administrație privind aprobarea tarifelor fixe și a prețurilor plafon pentru producerea energiei electrice din surse regenerabile de energie.

Analizând proiectul hotărârii, nota informativă și calculul prețurilor plafon/tarifelor fixe pentru producerea energiei electrice din surse regenerabile, stabilite de ANRE, constatăm că, la elaborarea prețurilor plafon la energia electrică produsă din surse regenerabile de energie ce vor fi utilizate pentru organizarea licitațiilor pentru oferirea statutului de producător eligibil mare nu au fost luate în considerare mai multe componente obiective, care contribuie la stabilirea și calcularea unui preț plafon corect și competitiv pe piață, în special contextul regional. Constatăm că tarifele propuse nu reflectă realitățile din piața proiectelor de energie regenerabilă. Acestea nu reflectă plafonurile de preț din țările învecinate, co-raportul de preț între tehnologii, nu a fost ajustată rata inflației. În plus, nu s-au luat în considerare costurile logistice și de dezvoltare, precum și costurile financiare asociate implementării unor astfel de proiecte.

În acest sens venim cu următoarele comentarii și propuneri la prețurile plafon supuse consultărilor publice:

1. La calculul investiției specifice suma indicată nu corespunde realității și, prin urmare, nu poate asigura realizarea proiectelor. Creșterea prețurilor la energie electrică la nivel global a dus la scumpirea semnificativă a turbinelor eoliene, volatilitatea prețului în continuare fiind o problema. În ultimii 2 ani doar prețul pentru turbine eoliene s-a majorat cu aproximativ 35%. La prețul de listă al turbinelor trebuie de luat în calcul și costurile de logistică, inclusiv prin creare de infrastructură, montaj care trebuie realizat cu tehnică și specialiști aduși de peste hotare, etc.

Dorim să precizăm că investiția specifică, trebuie să includă nu doar costul echipamentelor și a lucrărilor, dar și costurile de dezvoltare (terenuri, studii, proiecte, etc), costurile de finanțare, care sunt foarte mari în condițiile Republicii Moldova, costurile de asigurare, riscul relaționat cu rata de schimb pentru anul în curs și anii până la darea în exploatare a centralei, etc.

Valorile medii a dobânzilor la creditele acordate de către bănci sunt în continuare mărite. Construcția unor centrale electrice mari constituie proiecte de infrastructură complexe, care urmează a fi asigurate și re-asigurate conform cerințelor instituțiilor financiare internaționale pentru asigurarea bancabilității unor astfel de proiecte. Piața asigurărilor din Republica Moldova fiind foarte restrânsă și limitată pentru astfel de proiecte, cheltuielile pentru asigurare fiind estimate a fi foarte ridicate comparativ cu țările în care astfel de proiecte au mai fost implementate. Tot în acest compartiment, nu trebuie neglijată nici poziționarea geografică a Moldovei și influența unor factori obiectivi, inclusiv riscul sporit de țară, care presupune includerea unor cheltuieli legate de risc valutar sporit.

Din categoria riscurilor financiare face parte și volatilitatea prețurilor la turbine eoliene. Ofertele producătorilor de turbine au un termen de valabilitate de 90 zile, ceea ce supune investitorul unui risc sporit, mai cu seama în cazul în care participă la licitație.

Astfel, CapEx-ul estimat pentru Republica Moldova, pentru proiecte eoliene, depășește 1,5 milioane euro/MW.

2. O altă componentă la formarea prețurilor plafon sunt cheltuielile de întreținere și exploatare. Cheltuielile propuse a fi incluse în calculul prețurilor plafon nu sunt reprezentative. Din cauza inflației din ultimii 2 ani s-au înregistrat creșteri de prețuri aproape în toate sectoarele economiei, fapt care nu s-a regăsit în calculul propus pentru aprobare.

Numai în anul 2022 rata anuală a inflației a constituit o valoare record pentru Republica Moldova, fiind înregistrată la 30,24%. Republica Moldova fiind unul din cele mai afectate state în urma războiului declanșat de către Federația Rusă împotriva Ucrainei, toate costurile fiind majorate.

În același timp, datorită pieței mici și lipsei infrastructurii analogice, cheltuielile de întreținere și exploatare a centralelor electrice eoliene vor fi cu mult mai înalte decât în țările din regiune. Formarea și menținerea unor echipe specializate pentru Republica Moldova nu este rentabilă, astfel se estimează deservire la distanță prin intermediul echipelor din țări vecine, ceea ce implicit va majora costurile de intervenție, va crește timpul de reacție și, drept consecință, vor fi înregistrate și pierderi în producție relaționate cu aceasta.

Republica Moldova pentru prima dată intenționează să lanseze licitațiile pentru oferirea statutului de producător eligibil mare de energie electrică din surse regenerabile, în acest sens fiind organizate mai multe prezentări publice și invitații pentru investitori străini din domeniu. Este foarte important ca la aceste licitații să fie asigurate condiții transparente și competitive de participare, precum și asigurate prețuri care să atragă investitorii serioși, or în condițiile tarifului propus probabilitatea de a participa și a construi centrale electrice se reduce la zero.

Nu mai puțin importantă în stabilirea prețului plafon este și piața regională. Astfel, ultima licitație din regiune s-a petrecut în Serbia unde tariful propus de autorități a fost de 105 euro pentru eolian și 90 euro pentru fotovoltaic. Republica Moldova este la prima încercare de acest gen, având scoasă la licitație o cotă mult mai mică comparativ cu Serbia, iar riscurile sunt mai mari.

În legătură cu cele expuse mai sus, solicităm revizuirea prețurilor plafon pentru producerea energiei electrice din surse regenerabile supuse consultărilor publice, în vederea majorării și alinierii prețurilor din regiune cu 45% pentru eolian și 12% pentru fotovoltaic, astfel creând premise favorabile pentru realizarea cu succes a licitațiilor și implicit atingerea țintelor asumate către 2025.

Totodată, constatăm și necesitatea modificării Metodologiei de determinare a tarifelor fixe și a prețurilor la energia electrică produsă de producătorii eligibili din surse regenerabile de energie, aprobată prin Hotărârea nr. 375/2017. Referințele din metodologie cu privire la rata de rentabilitate lipsită de risc, riscul de țară, dobânzile aplicate, structura capitalului, sunt depășite și neactuale, astfel că, necesită o revizuire și ajustare imediată, înainte de aprobarea tarifelor.

Având în vedere importanța majoră a documentului supus consultărilor publice și impactul său semnificat asupra bunei desfășurări a licitațiilor, solicităm respectuos organizarea unei ședințe online în ziua de vineri, 23 februarie sau luni, 26 februarie.

Cu respect,

Mila Malairău,

Director Executiv

Camera de Comerț Americană din Moldova